

Korset och Kronan

Nr 64/2021

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

Om Johannes döparen

Johannes döparens firas traditionellt den 24 juni. Därför gör vi i detta nummer av *Korset och kronan* ett uppehåll i serien om Augsbургska bekännelsen. Läran om kyrkan fortsätter i nästa nummer. Jag vill påminna om att just i dag är det den 25 juni, den dag då den Augsburgska bekännelsen lästes upp inför kejsaren år 1530. Vi firar numera Johannes döparens dag på lördagen (midsommardagen) och den Augsburgska bekännelsen dagen efter.

Johannes döparens dag kallas i Danmark och Norge *Sankt Hansdag* och i Tyskland *Johannistag*. Orsaken till att Johannes döparens födelse firas vid midsommar hänger samman med tiden för julens firande. I Lukasevangeliet läser vi om hur ängeln kom till Maria och bebådade Jesu födelse. Detta var nio månader för jul. Ängeln sade då till Maria:

Kyrkblad för S:t Martins och S:t
Petri församlingar, Evangelisk-Lutherska
Kyrkan i Sverige. Red. Sten Rydh.
Nr 64, 25 juni 2021.

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

Din släkting Elisabet är också havande med en son på sin ålderdom. Hon som kallades ofruktsam är nu i sjätte månaden, för ingenting är omöjligt för Gud." (Lukas 1:36f).

Det står inte i Bibeln vilken dag Jesus föddes. I det hedniska romarriket avslutades saturnusfestligheterna med en högtidsdag den 25 december då solen dyrkades. När kejsar Konstantin (306-337) blev omvänd, ville han att Kristus som är den sanna solen istället skulle dyrkas, och han fann det då lämpligt att förlägga juldagen till den 25 december. Konstantin lät döpa sig strax innan han dog.

Den isländske författaren *Snorre Sturlasson* skrev i början av 1200-talet om hur de hedniska nordborna brukat fira tre stora offerfester, bland annat midvinter-blotet (solvändefesten) då man offrade för god gröda. När kristendomen slog igenom "kristnades" så den fornnordiska julen – och sedan dess har vi fortsatt att fira Jesu födelse den 25 december. (Källor: Torleif Strindberg, Caroline Maino).

Bibelns grundläggande fakta är att Jesus föddes i Betlehem av jungfru Maria genom ett unikt under då han inte hade någon

jordisk far. Den helige Ande kom till Maria så att hon blev havande. Jesus är verkligen Guds egen Son, som är till av evighet. Han är ett med Fadern och den helige Ande.

Om honom vittnar alla profeterna. Det sägs också att en sista profet skulle komma och bereda vägen för Messias. Denne profet var Johannes döparen. Om honom skriver Malaki:

Se, jag ska sända min budbärare (ängel) och han ska bereda vägen för mig. Och Herren som ni söker ska plötsligt komma till sitt tempel, förbundets sändebud (ängel) som ni längtar efter. Se, han kommer, säger Herren Sebaot. Men vem kan uthärda den dag då han kommer, och vem kan bestå när han visar sig? Han är som guldsmedens eld och som tvättarnas såpa. Han ska sätta sig likt den som smälter och renar silver. Han ska rena Levi söner, luttra dem som guld och silver så att de kan bära fram offergåvor åt Herren i rättfärdighet (Mal. 3:1-3).

Namnet Malaki betyder *min ängel* och ordet ängel är detsamma som budbärare. På grekiska heter det *angelos* och vilket hänger nära samman med ordet *evangelium*, det goda budskapet.

Att Johannes döparen verkligen var denne budbärare betygas i NT. Markus skriver:

Här börjar evangeliet om Jesus Kristus, Guds Son. Så står det skrivet hos profeten Jesaja: Se, jag sänder min budbärare framför dig, och han ska bereda vägen för dig. En röst ropar i öknen: Bana väg för Herren, gör stigarna raka för honom! Johannes Döparen trädde fram i öknen och förkunnade omvändelsens dop till syndernas förlåtelse (Mark. 1:1-4).

Markus hänvisar här också till profetian hos Jesaja där det står: En röst ropar i öknen:

"Bana väg för Herren, gör vägen rak i ödemarken för vår Gud. Varje dal ska höjas, alla berg och höjder sänkas. Ojämn mark ska jämnas, kuperat land bli slät mark. Herrens härlighet ska uppenbaras, alla människor ska se det tillsammans, för Herrens mun har talat." (Jes. 40:3-5)

Johannes döparen skulle bereda vägen

för Jesus genom att först och främst predika lagens stränga ord till folket och uppenbara dess synd. När en väg görs i ordning måste höga kullar schaktas bort och gropar måste fyllas i så att vägen blir jämn och slät. Detta skedde när Johannes först predikade om människans högmod. Då måste all mänsklig stolthet ge vika. Han sade till fari-séer och saduccéer:

Huggormsyngel! Vem har visat er att ni ska fly den kommande vredesdomen? Bär då sådan frukt som hör till omvändelsen. Och tro inte att ni kan säga inom er: Vi har Abraham till far. För jag säger er att Gud kan väcka upp barn åt Abraham ur dessa stenar. Yxan är redan satt till roten på träden. Varje träd som inte bär god frukt huggs bort och kastas i elden (Matt. 3:7-11).

Detta är lagens förkunnelse mot dem som fortfarande tror att de kan komma inför Gud med sina egna gärningar, sitt förnuft och egen rättfärdighet. Så måste varje trogen kristen förkunnare avslöja synden hos alla människor och även predika mot den egna synden som alltid finns i köttet, i den gamla naturen. En förkunnare som inte bereder vägen för Herren genom lagen är ingen rätt förkunnare.

Men Johannes stannar inte vid lagen. Han pekar på Kristus och säger:

"Se Guds Lamm som tar bort världens synd! Det var om honom jag sade: Efter mig kommer en man som är före mig, för han var till före mig. Jag kände honom inte, men för att han ska uppenbaras för Israel har jag kommit och döper i vatten." (Joh. 1:29-31).

Genom att predika lag och evangelium leder Johannes döparen syndare till Kristus. Så uppfylls orden vi läste hos Malaki:

Han ska rena Levi söner, luttra dem som guld och silver så att de kan bära fram offergåvor åt Herren i rättfärdighet (Mal. 3:3).

Man har sagt att Johannes dop bara var ett förberedande dop som inte gav syndernas förlåtelse. Men detta är felaktigt. Johannesdopet var ett evangeliskt dop som verkligen gav syndernas förlåtelse. Markus

skriver:

Johannes Döparen trädde fram i öknen och förkunnade omvändelsens dop till syndernas förlåtelse. Hela Judeens land och Jerusalems alla invånare kom ut till honom, och de bekände sina synder och döptes av honom i floden Jordan (Mark. 1:4f).

Johannes dop var därför en del av evangeliets förkunnelse. När Johannes hade förkunnat lagen och människor ångrade sina synder förkunnade han det rena evangeliet och syndernas förlåtelse som skänks genom dopet och tron. Det är därför ingen avgörande skillnad mellan Johannesdopet och det kristna dopet.

Franz Pieper skriver om detta:

Mot det johanneiska dopets "väsentliga och fullständiga identitet med det kristna" har man gjort invändningar. Dock var Johannes dop enligt Skriften verkligen ett nådemedel med skänkande kraft, vis dativa, och verkande kraft, vis effectiva, ty även Johannes dop var ett "bättringens dop till syndernas förlåtelse" (Mark. 1:4, Luk. 3:3). Likaså beskrivs även Johannesdopet som ett medel genom vilket Den Helige Ande verkar pånyttfödelse, och genom vilket den döpte kommer in i Guds rike (Joh. 3:5). I likhet med det kristna dopet var Johannes dop också ett "bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande" (Tit. 3:5).

Visserligen är den rätta uppfattningen om Johannes dop inte av omedelbar praktisk betydelse i den meningen att ingen nuförtiden döps med detta dop. Men vid bekämpandet av Johannesdopets nådemedelskaraktär framträder oklara begrepp om syndaförlåtelsen och frälsningen, vilka måste avvisas. Thomasius säger t.ex.: "Den syndaförlåtelse som det johanneiska dopet gav var av mera yttre, förberedande natur. ... Det gjorde den som mottog det inte till en medlem i himmelriket utan förberedde honom för det." En syndaförlåtelse "av mera yttre, förberedande natur" är emellertid ett otänkbart begrepp. Antingen har man syndernas förlåtelse, eller så har man den inte. Thomasius utsaga strider mot Joh. 3:5.

När det gäller Apg. 19:1-6 så är två förklaringar möjliga. Antingen tolkar man orden i vers 5 som Paulus och inte Lukas ord, så att Paulus inte döpte dessa Johanneslärjungar i Efesus utan bara

lade händerna på dem (så bl.a. Chemnitz och Calovius), eller så antar man att dessa lärjungar hade blivit en sekt, vars dop inte längre var giltigt, och att Paulus därför döpte dem. Johannesdopets nådemedelskaraktär hävdas dock både av Chemnitz och av Calovius." (Pieper-Mueller, Kristen dogmatik, sv. öv. 1985, s. 578f).

Många har funderat över det ställe i Apostlagärningarna (kap. 19) som Pieper här nämner. Där står det:

Medan Apollos var i Korint kom Paulus ner till Efesos efter att ha rest genom inlandet. Där träffade han några lärjungar, och han frågade dem: "Tog ni emot den helige Ande när ni kom till tro?" De svarade honom: "Nej, vi har inte ens hört att det finns en helig Ande." Han frågade: "Vilket dop blev ni då döpta med?" De svarade: "Med Johannes dop." Paulus sade: "Johannes döpte med omvändelsens dop och sade åt folket att tro på den som kom efter honom, det vill säga Jesus." När de fick höra detta döptes de i Herren Jesu namn, och när Paulus lade händerna på dem kom den helige Ande över dem och de talade i tungor och profeterade. Tillsammans var det omkring ett dussin män (Apg. 19:1-7).

Enligt Sv. Folkbibelns översättning döpte Paulus dessa lärjungar. Då måste man uppfatta det som att de tillhört en sekt vars dop inte var giltigt. Men enligt den äldre lutherska tolkningen som bl.a. Chemnitz och Calovius hade skall man läsa så här:

Paulus sade: "Johannes döpte med omvändelsens dop och sade åt folket att tro på den som kom efter honom, det vill säga Jesus. När de fick höra detta döptes de i Herren Jesu namn." När Paulus lade händerna på dem kom den helige Ande över dem och de talade i tungor och profeterade.

NT:s text har inga skiljetecken utsatta. När man slutar citatet så här blir tolkningen: Folket döptes av Johannes och han hänvisade dem till Kristus. De döptes i Jesu namn. Efesuslärjungarna var alltså döpta med det giltiga Johannesdopet i Jesu namn. Därför döpte Paulus dem inte utan lade endast händerna på dem så att de fick den helige Andes särskilda gåva. De var redan troende och hade den Helige Ande genom dopet och tron. Men andegåvan bekräftade

på ett särskilt, yttre sätt att de var rätta kristna. Under apostlarnas tid bekräftades ju deras undervisning med särskilda tecken och under.

Jag menar att den gamla lutherska tolkningen är den bästa, men som Pieper skriver är båda tolkningarna möjliga. Men observera att man i båda fall erkänner att Johannesdopet gav syndernas förlåtelse. Det var inte så att Johannesdopet i sig inte var något rätt dop och att lärjungarna i Efesus av denna anledning måste döpas om. Nej, enligt den första tolkningen hade Efesuslärjungarna tillhört en sekt som inte lärde rätt om Johannesdopet, vilket då inte var att räkna som ett giltigt dop. Men enligt den andra (och enligt min mening bättre) tolkningen var deras Johannesdop giltigt och de skulle därför inte döpas om.

Vi kan jämföra med vår tids sekter, vilka förnekar Treenigheten och Kristi gudom. De som är döpta i en sådan sekt är inte döpa alls. Deras s.k. dop är ogiltigt och om de blir omvända till en rätt kristendom skall de därför döpas.

Men sådana som tillhör en kyrka som fortfarande har det rätta, kristna dopet skall inte döpas om, vilket vore att förneka dopet som Guds nådemedel. Det står ju klart och tydligt: *En Herre, en tro, ett dop* (Ef. 4:4).

Pingstvännen och andra som menar att barndopet är ogiltigt döper endast vuxna (eller ungdomar). Men därmed förnekar de vad Guds ord lär om det kristna dopet. Det är ”ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande” (Tit. 3:5).

Trots att många kyrkor har en felaktig lära i många stycken (t.ex. de romersk-katolska, grekisk-ortodoxa och reformerta kyrkorna) har de ändå kvar det kristna dopet och tron på den treenige Guden. Om någon av deras medlemmar går över till den lutherska, rättrogna kyrkan döper vi dem inte på nytt utan vi erkänner att deras dop är ett rätt, kristet dop. Så var det också under reformationen. Trots att Luther så kraftigt fördömde påven kyrka som

Antikrists kyrka erkände han likväl deras dop som ett rätt, kristet dop.

Johannes döparen var en profet som i alla stycken höll sig till Guds ord. Hans dop var ett rätt dop som gav syndernas förlåtelse. Men sådana som avvisade hans förkunnelse blev inte döpta. Det är därför ett stort missbruk när vår tids ekumeniska och liberala kyrkor döper vem som helst oberoende av deras tro och bekännelse. Ordet, tron och sakramenten hör nära samman. De som döps skall först bekänna sin tro. Sedan blir de genom dopet och tron upptagna i den kristna kyrkans gemenskap. Tillsamman kan de sedan fira gudstjänst, bedja, ta emot avlösningen och Herrens heliga nattvard och i en enig kyrka kalla präster som i Johannes efterföljd bereder vägen för Herren genom att predika lag och evangelium.

Johannes döparen vittnade på ett alldeles särskilt sätt om Kristus. Nu äntligen hade Messias kommit till världen. Redan i moderlivet hälsade Johannes sin Frälsare när Maria besökte Elisabeth. Det står:

Vid den tiden bröt Maria upp och skyndade till en stad i Juda bergsbygd. Där gick hon in i Sakarias hus och hälsade på Elisabet. När Elisabet hörde Marias hälsning, spratt barnet till i hennes moderliv. Hon blev uppfylld av den helige Ande och ropade med hög röst: "Välsignad är (vare) du bland kvinnor, och välsignad är din livsfrukt! Men varför händer detta mig, att min Herres mor kommer till mig? När ljudet av din hälsning nådde mina öron spratt barnet till i mig av glädje. Och salig är du som trodde, för det som Herren har sagt dig kommer att gå i uppfyllelse" (Luk. 1:39-45).

Detta var ett stort under. Guds profet Johannes var då bara ett tre månaders foster i moderlivet. Ändå spratt han till av glädje i Elisabeths mage när Maria kom med Jesus som alldeles nyligen avlats av den helige Ande. Han hälsade med trons glädje sin Frälsare, som han kommit för att prisa och förhärlika.

Tidigare hade Johannes föräldrar fått budskapet om att de skulle få en son med

denna uppgift. När prästen Sakarias var i templet sade Gud till honom genom en ängel (Gabriel):

"Var inte rädd, Sakarias! Din bön har blivit hörd. Din hustru Elisabet ska föda en son åt dig, och du ska ge honom namnet Johannes. Han ska bli din glädje och fröjd, och många ska glädja sig över hans födelse, för han ska bli stor inför Herren. Vin och starka drycker ska han inte dricka, och han ska bli uppfylld av den helige Ande redan i moderlivet. Många av Israels barn ska han omvända till Herren deras Gud. Han ska gå före honom i Elias ande och kraft, för att vända fädernas hjärtan till barnen och ge de trotsiga ett rättfärdigt sinne och skaffa åt Herren ett folk som är berett." (Luk. 1:13-17).

När Sakarias inte trodde ängelns ord blev han stum ända tills barnet hade fötts. Under denna prövningens tid måste Sakarias ha blivit ödmjukad och besinnat ängelns ord. När barnet skulle få sitt namn skrev han därför som ängeln hade sagt att namnet skulle vara Johannes (Luk. 1:63). Då löstes hans tunga och han prisade Gud. Så bad han den vackra bönen (Benedictus):

"Välsignad är (vare) Herren, Israels Gud, som har besökt och återlöst sitt folk! Han har rest för oss frälsningens horn i sin tjänare Davids hus, så som han för länge sedan lovat genom sina heliga profeters mun: frälsning från våra fiender och från alla som hatar oss. Han har visat barmhärtighet mot våra fäder och tänkt på sitt heliga förbund, den ed han gav vår fader Abraham: att vi, frälsta från våra fienders hand, skulle få tjäna honom utan fruktan, i helighet och rättfärdighet inför honom alla våra dagar. Och du, barn, ska kallas den Högstes profet, för du ska gå före Herren och bana väg för honom. Du ska ge hans folk kunskap om frälsningen, med förlåtelse för deras synder genom vår Guds barmhärtiga kärlek. Så ska en soluppgång från höjden besöka oss, för att lysa över dem som sitter i mörker och dödsskugga och styra våra fötter in på fridens väg" (Luk. 1:68-79).

I denna bön finns huvudbudskapet om Johannes och hans uppdrag. Allting där handlar om Messias, Kristus, och frälsningen genom honom. Johannes i sig själv är ingenting. Men han är budbäraren som

skall bereda vägen för Kristus. Han skall predika om att Gud nu givit frälsning åt sitt folk. Den frälsningen kommer från Davids hus till hela världen. Han är ju *Guds lamm, som tar bort hela världens synd* (Joh. 1:29). Detta är uppfyllelsen av Guds löfte till Abraham om att vi blir rättfärdiggjorda genom tron allena när vi tror på denne Frälsare. Vi blir då frälsta från vår fiende djävulen och hela hans anhang. Han är den Högste och Johannes skall gå framför honom och bana väg för honom. På ett annat ställe talas det om att *han är den Elia, som skulle komma*, vilket Kristus själv bekräftar (Matt. 11:13ff) Liksom Elia predikade mot Baalsprofeterna och sedan fick eld från himlen från den sanne Guden skall Johannes predika mot alla ogudaktiga, mot fariséer och skriftlärde och kung Herodes men också få se den helige Ande komma med sin eld från himlen över Jesus när han döps och Faderns röst ljuder: *Denne är min älskade Son!* (Matt. 3:17) Han skall ge folket kunskap om frälsningen och syndernas förlåtelse genom dopet och tron. Guds nådesol går nu upp för hela världen och vi blir befriade från syndens mörker och får del av den himmelska friden.

Detta får nu räcka för denna gång om Johannes döparen. Skulle man gå igenom allt som står om Johannes i Skriften blev det en hel, stor bok. Själva bibelställena om Johannes är inte så långa och många. Men deras innehåll är så djupt att man inte kan tala nog om vikten av Johannes och hans ämbete. Jesus prisar honom också som den störste född av människor (Matt. 11:11).

Till sist fick han lida döden för sin tros och bekännelses skull. Troget förkunnade han lagen för kung Herodes om dennes otillåtna äktenskap och blev därför halshuggen. Men genom sin död bekräftade han i tro sin bekännelse och fick så ingå i den eviga härligheten. Vi tackar Gud för Johannes döparen.

I nästa nr forts. om Augustana 7, Kristi kyrka.